UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Consiliorvm Sive Responsorvm Avgvstini Beroii Bononien. I. C. Praestantissimi Volumen ...

Cum Summariis, & Indice rerum, ac verborum locupletissimo

Iurisdictionum, Iudiciorum, & Criminum materias distinctè continens

Bero, Agostino

Venetiis, 1577

Consilivm CXL.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96538

Visual Library

nus ad quē utilitas peruenit, tenetur per interdictū
utile unde ui reſtituere, tum quia præſumitur factū
de mandato domini, tū quia dominus vr̄ ratū habe-
re, ut ibi, & argumento c. conſtitutus de teſtib. & c.
36 quia præſulatus. 1. q. 4. Nā † princeps etiā tenetur de
facto ſuorum officialiū, qui poſſunt ei præiudicare
Bar. in l. ſi publicanus, ff. de publ. & Abb. in c. 1. de cō
ſtit. Præterea poſito non conſtare, ꝙ ſubditi Ducis
aggeres rupiſſent, ſed potius caſu, & impetu fluminis
37 diruti fuiſſent, † tamē ex quo culpa præceſſit caſum,
uidelicet remouendo munitiones, & reparationes
aggerū, ut ſupra, hæc culpa facit ipſum Ducem tene
ri de caſu, perinde ac ſi ipſe, aut ſui feciſſent argumē
to l. ſi uehenda, ff. ad l. rhod. de iactu, Sali. & alii in l. q̄
fortuitis C. de pig. act. l. ſi qs fundū in prin. & in §. 1. l.
itē quæritur. §. exercitu, & l. ſi merces. §. culpæ, ff. lo-
cati, & l. lectos cū ſeq. ff. de peric. & cōmo. rei uend.
Immò de culpa ipſius domini Ducis conſtat primo
amoueri faciendo dicto lignamina, & reparationes,
ac monitiones aggerū, ſecundo faciendo mandata,
& proclamata per loca circunuicina, ne aliquis ſub
pena auderet prouidere, nec occurrere alicui ruptu
ræ aggerū, nec eos reparare in locis, in qbus piculū
imminet: tertio qa interpellatus fuit à Bononiēſib⁹,
ut ipſe faceret aggeres reparari ī loco, in quo poſtea
ruptura eſt facta, aut pmitteret illos à Bononiēſibus
ēt eorū expenſis reparari, prout ex forma cōtractus
tenebatur, & de iure cōi obligatus erat, ut in d. l. 2. §.
itē uarus. ff. de aqua plu. arc. & ipſe Dux hæc facere
denegauit, ueluti ex ſuis literis apparet, & iō cū ipſi
fuerit denunciatū, teneri dēt argumēto. l. ſi quis fun
dū. §. 1. d. l. itē quæritur. §. exercitu, & l. ſi fundus in fi.
ff. locati, & d. §. itē uarus, ubi eſt caſus clarus. ¶ Non
aduerſatur, ꝙ cōtra ſpoliū à dominis Bononiēſibus
intentatū obſtat pro parte Ducis aliud ſpolium, quo
Dux ipſe dr̄ prius ſpoliatus à Bononienſibus, q agge
res fluminis Rheni ruperunt, ſeu rūpi fecerunt in lo
co dicto à Sant'Agoſtino, & illā rupturā nunquā cœ
perunt, ſed permiſerunt, prout quotidie permittunt
ſic manere, ergo Bononienſes obtinere nō debēt ad
no. in c. 2. & in fi. de ord. cognit. quia primo reſpōde
38 tur, † ꝙ ruptura illa facta non fuit culpa, & facto do-
minorū Bononiēſiū, ſed caſu, ergo ſpoliū cōmiſiſſe
dici nō poſſunt ad d. c. cū ad ſedē. Præterea Bononiē
ſes nō poſſunt dici cōtraueniſſe contractui, & periu
riū incurriſſe ex eo, quod dictā rupturā, & aggeres ī
dicto loco non reparauerint, quia illa ruptura proue
nit culpa ipſius domini Ducis, q plurima impedimē
ta, ædificia, aggeres, & foſſata fecit, ſeu fieri pmittit,
pp quæ curſus aquarū impediebatur, & iō facta fuit
reſtagnatio, & ſequuta fuit dicta ruptura ad l. 2. §. a-
pud nauſeā cū. §. preced. ff. de aqua plu. arc. Præterea
39 † non poſſunt Bononienſes dici morā, & conſequē-
ter periuriū incurriſſe non reparando, nec reſtituen
do aggeres in priſtinū, ex quo non fuerunt ad hoc p
ipſum Ducē interpellati, prout interpellari debue-
runt, ut in d. §. itē uarus, Iaſ. & Bal. in l. uniuerſa. C. de
precibus imper. offeren. & Abb. in conſi. 30. lib. 2. &
quāuis ex ui contractus tenerētur aggeres reparare,
& reſtituere, ſi qñ cōtingeret illos rūpi, tñ Bononien
ſes non poſſunt dici in mora, & periurio conſtituti,
niſi à die interpellationis, cū certū tēpus non eſſet in
contractu adiectum, ut uolunt docto. cōiter in l. ma-
gnā, ubi Bal. & Sali. C. de contrah. & commit ſtip. &
in l. pacto quo pœnam in 4. col. C. de pactis, Oldra. in
conſi. 242. Aret. in conſi. 72. & Dec. in conſi. 2. uol. 1.
& ꝙ dominus Dux nō poſſit circa rē de qua agitur,
40 aliquod ſpoliū prætendere, conſtat, quia † aut præſup
ponitur ſpoliū prius à Bononienſibus circa eandem
rē fuiſſe factū, & tunc de tali ſpolio non pōt opponi,
niſi ultimum fuerit purgatum l. 3. §. cum igi
ui, & ui arma. §. adipiſcēde Inſti. de interdict
in c. fi. in ulti. col. de ord. cog. aut uero præ
ſpoliū fuiſſe factū circa aliā rem, quo caſu de
lio pōt opponi, ut in d. c. fi. & ibi Abb. & tūc d
lo modo poſſe dici aliquod ſpoliū fuiſſe cōm
etiā ſi uera eſſent ea, quæ in facto per domin
cē præſupponuntur, quoniā licet aggeres ru
rint in loco Sancti Auguſtini, pp hoc tamen
ceſſauit ordinarius curſus aquarum dicti flum
Padū, & non obſtante dicta ruptura aquæ or
dinariæ, & quotidianæ, quæ in alueo fluminis
neri poterant, ſemper in Padū deriuarunt, &
aquæ p rupturā illā alio tendebant, profecto
aquæ illæ, quæ tpe magnæ inundationis in a
tineri non poterant, & ideò non pōt Dux præ
re ſe curſu aquarū dicti fluminis ſpoliatū fuiſ
ex ruptura aggerum ſpoliatus dici pōt: tū qu
ctū eſt, culpa, & defectu ſuo rupti fuerunt, tu
aliud eſt, ꝙ fuerit priuatus quaſi poſſeſſione
cendi, & deriuandi aquas in Padū, & hoc nō
tur eſſe factū, & aliud eſt, ꝙ aggeres fuerint r
41 † tunc agere pōt, uel ꝙ Bononienſes reſtitua
res, uel ꝙ ipſi pmittatur hoc facere, & hoc u
ne confeſſoria, uel interdicto uti poſſidetis,
unde ui d. l. 2. §. item uarus per totū cum glo
qua plu. ar. itē rumpere aggeres non eſt ſpo
dānum inferre, aduerſus quod iuris remedi
ritur, ut in d. §. itē uarus, & in l. 1. & per to
agger. nō rumpen. Præterea ſi Dux uellet d
ruptura aggerū Sācti Auguſtini ſe fuiſſe cu
rū Rheni ſpoliatū, & ideò eſſe reintegrādū
met contrarius, nā dicendo ſe ſpoliatū pe
Rheni debere in Padum decurrere, quia ad
dit ſpoliū ſuū allegatum, & de illo ponit ad
ut dictum curſum aquarū in Padum impe
42 uti contrarius non eſt audiendus, qñ † & ſi
exceptiones poſſint opponi, quia ſufficit act
altera excludi, ut in l. nemo. ff. de exceptio.
ptio, quæ in ſe repugnantia contineret, & c
inferret, non eſt admittenda, quia ſimul, & e
ſtanti contraria, & ſic impoſſibilia cōtinere
de furtis, ſed altero caſu non eodē tpe, & in
ſucceſſiuè, nec quoad effectum, ſed tantum
43 proponendum. Præterea † ſecundum Paul
& alios in d. l. nemo licet quis uti poſſit diu
ceptionibus, non tamen contrarijs, uel ſi co
ut dicit ibi glo. non tñ unà tantum, quæ ſim
dem inſtanti effectualiter contraria inferre
44 mo † non poteſt Dux dici ſpoliatus, quia cū
incorporalibus, hoc eſt in iure ducendi aq
tinēdi aggeres, & ruptura aggerū euenerit n
re manu facto, ſed natura, uel ui, & impetu
ſeqtur, ꝙ nō pōt dici à Bononienſibus ſua q
ſeſſione ſpoliatus, neque priuatus, niſi Bon
denegaſſent illi ducere aquas, uel reparare
ut uolūt Inn. Bal. & oēs in c. querelā, & ibi
elec. & iō alia uia ordinaria agi dēt, ut hr̄ i d.
uarus, qñ Bononienſes hoc nunquā ipſi Du
gauerunt. Et ita in prædictis oībus iuris eſſe

S V M M AE.

1 *Flumina omnia, foſſa manu facta, lacus, uallis, & ſtagn*
eſſe poſſunt.
2 *De ripa, & alueo lacus, foſſæ, & ſtagni idem dicitur*
pa, & alueo fluminis.
3 *Flumen publicum, & foſſa quoad ius alluuionis à la*
differunt, & nu. 12.
4 *Fluminis dominium, & proprietas cuius ſit.*
5 *Publicum, & cōe non conuertuntur, ſed inter ſe*
6 *Communia quæ ſint, & quæ publica.*

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

Communia quoad uſum, & quoad proprietatem priuata quæ ſint.
Flumina quando, & quomodo publica eſſe dicantur, & à priuatis differantur.
Locus priuatus, in quo flumen publicum ſuum facit alueum, efficitur publicus.
Et loca illa omnia prius priuata dicuntur publica, per quæ publicum flumen defluit.
Lacus, ſtagnum, foſſa, uallis, & palus quę ſint, & quando, & quomodo publici iuris eßе dicantur, & nu. 14. & 17.
Et quando publica ſunt, in quo à flumine publico differant.
Alluuionis ius non eſt in agris habentibus terminos ſuos.
Contrariorum eadem eſt diſpoſitio ad alterius cognitionem.
Flumina omnia publica ſunt, niſi probentur eßе priuata.
Publica quę ſunt de iure gentium, poſſunt à principe, & ciuitatibus uendi, & in alium transferri.
Alueus prior exſiccatus, aut derelictus, aut mutatus uel opere manufacto, uel ex ui naturali aquarũ quibus acquiratur, & n. 39
Et quid ſi antea à principe, uel ciuitate alueus fuiſſet alicui conceſſus deſiccandus, ut quicquid deſiccatum eßеt, illi acquireretur, & num. 20.
In flumine publico aliquid cauſa utilitatis conſequendæ ſine iniuria, & graui damno circumuicinorum licitè fieri poteſt.
Flumina prorſus auertere, alueoſq́; mutare, & paludes exſiccare, ac ad frugum fertilitatem reducere ob propriam utilitatem citra grauem iniuriam accolarum eſt permiſſum.
Etiam non habentibus agros vicinos, dummodo iuſtè & principis auctoritate id facerent.
In loco, flumine, ſtagno, & lacu publico licitũ eſt auctoritate principis aliquid facere pro utilitate facientis ſine graui damno alterius, ac etiam cum aliorum præiudicio, & nu. 35.
Princeps, & res pub. ſuperiorem non recognoſcens põt ratione publicæ vtilitatis ius, & dominium tertio iam quæſitum auferre, & alteri concedere; & multo magis ius quærendum, & quod ſolum ſpe quadam acquiri potuißеt, nu. 27.
Vtilia communiter omnibus præponenda ſunt iis, quæ ſpecialiter quibuſdam ſunt vtilia.
Ius quærendum in ſpe incerta fundatum faciliùs ſine iuſta cauſa à principe tollitur, quam querendum, & nu. 29.
Ius ex mutatione curſus fluminis, ſeu illius deſiccatione futura acquirendum dicitur in ſpe uana, & fortuita fundatũ, & põt à principe ẽt abſq; iuſta cauſa alicui auferri, & alteri concedi.
Acquiſitio per alluuionem, aut mutationem curſus fluminis poteſt à principe, & habente auctoritatem legis condendæ impediri, ut non uicinis, ſed aliis acquiratur.
In aquis fluminum publicorum ædificia ſine auctoritate publica construi non poſſunt.
Flumina nauigabilia non eſſe priuatorum, nec alicuius populi, ſed imperij quomodo intelligatur.
Princeps donare poteſt id, quod eſt publicum.
Publica, & ad uſum publicum deputata poſſunt iuſſu principis, & habentis iura regalia ob communem populi, & ſubditorum utilitatem iuris priuati effici.
Argumentum de loco publico ad flumen publicum procedit.
Auctoritas principis, ſeu locum principis obtinentis facit licitum id, quod aliàs erat illicitum in faciendo aliquid in flumine, lacu, ſtagno, ſeu loco alio publico.
Alueus fluminis publici gratia communis utilitatis poteſt mutari, diuerti, & exſiccari.
Acquiſitum vicinis iure aluei, ſeu alluuionis non poſſe à principe uendi, ſeu alteri concedi quomodo procedat.

EPITOME.

FLVMEN, lacus, uallis, palus, & ſtagnum quando, & ex quibus publici iuris eſſe dicantur, & cognoſcãtur. Alueus fluminis, lacus, uallis, & ſtagni, quæ pnblica ſint, ꝙ à principe, uel locum principis, & iura regalia habente, non obſtante iure, quod ex mutatione curſus aquarum potuiſſet de iure gentium circumuicinis acquiri, poſſit alii etiam non uicino concedi, ut eueniente caſu, quo alueus prædictus uel natura, uel facto hominis fuerit derelictus, aut exſiccatus, illi, cui conceſſio facta fuit, perfecte quo ad dominiũ acquiratur, hic plenè oſtenditur.

CONSILIVM CXL.

PRAESENTEM conſultationem pro Illuſtriſſimo, ac Excellẽtiſſimo Duce Florentiæ expediẽdã ſuſcipere non dubitaui, cũ Clariſſimus uir Ioannes Franciſcus Vegius qui ampliſſimas allegationes, immò potius doctiſſima commentaria in haccã edidit, huius fluctuoſi, & ꝓcelloſi fluminis uadum prius uſquequaq; tentauerit, tuteq́; euaſerit, itaq́; plene omnia deduxerit, ut non niſi paruulos manipulos colligere potuerim more eorum, qui poſt terga metentium uenientes ſpiculas aliquas hinc, illincq́; colligunt. Et ad rem ipſam ueniendo, & hac conſultatione bipartita, prius dubitãdum eſt, num Clanarum flumẽ, ſiue illud lacũ, ſiue ſtagnum, ſiue uallẽ aquoſam uocemus, publici, aut priuati iuris eſſe dicatur. Poſtremo, an alueus, ꝗ aliàs ſpe quadam circumuicinis ex curſus fluminis mutatione iure gentium acquiri poterat, flumine adhuc alueum tenente, ex cã poſſit à principe, ſeu domino regioni in alium etiam non uicinum transferri, ut eueniente caſu, quo alueus à flumine natura, uel facto hominis iuſto fuerit derelictus, illi quoad dominiũ iure acquiri potuerit. ¶ Ad primum redeundo præ-
1 mitto, ꝙ † non ſolum flumina iure gentium publica eſſe poſſunt, ſiue nauigabilia ſint, ſiue nõ, ut in l. 1. §. fluminum. & in §. ergo. & ibi per totũ. ff. de flum. cũ tit. ſeq. & ſeq §. flumina inſti. de rerum diuiſi. & l. nemo. in fi. eo. tit. & ſiue natura, ſiue facto hominis iuſto per loca decurrãt, ut uoluit gl. in d. l. nemo. in fi. uer. l. 1. §. ſi foſſa. l. unica. §. ſunt aũt. uer. plerumq;, uſque ad §. is autem ff. ne quid in flum. pub. & impoſſibile eſt, ut alueus fluminis publici non ſit publicus, quamuis ille locus aluei antea fuerit priuatus. l. 1. §. ille etiam. ff. de flumin. quoniã aqua fluminis flumẽ eſt d. l. 1. §. in publico. §. qđ ſi naturali. inſti. de rerũ diuiſi. l. adeò. §. qđ ſi toto, ff. de acq. rer. dom. & Bald. in rub. ff. de rerum diuiſi. nu. 21. & 27. Sed ẽt foſſa manu facta, lacus, uallis, & ſtagnũ publica eodẽ iure gentium eſſe poſſunt. d. l. 1. §. ſi foſſa. ff. de flum. l. unica. §. 1. §. lacus, §. ſtagnum cum §. foſſa, ff. ut in flum. pub. l. littus, la 2. ff. de uerb. ſig. & Barth. Veronen. in tit. de palud. aquoſis, arg. l. lacus. cum ibi no. ff. de acq. rerũ
2 dom. cũ aliis ſupra allegatis. Et iõ † ꝙ de ripa, & alueo fluminis dicitur, idẽ de ripa, & alueo lacus, foſſæ, & ſtagni dici debet, l. unica. in fi. ff. de ripa munienda,
3 † præter quam ꝙ in flumine publico, & foſſa, quæ eſt facta flumen, per aluuionẽ habentibus prædia uicina acquiri poteſt id, qđ prædiis accreuit, ut in §. præterea. inſti. de rerum diuiſi. cũ aliis, at ſecus eſt in lacu, & ſtagno, quoniam licet interdum creſcant, & interdũ decreſcãt, tamẽ ſuos terminos retinẽt, & iõ ĩ his alluuionis ius non agnoſcitur. l. lacus. in prin. cũ l. in agris, ff. de acq. rerũ. domin. ¶ Scđo præmitto, ꝙ
4 † dominiũ, ſeu ꝓprietas fluminis, hoc eſt totius aquę & aluei, ex ꝗbus flumen cõſtat, nõ eſt uicinorũ, nec cõe, ſed reipublicæ, ſeu principis, aut regis, ꝗ regalia, uel regalias hẽt l. fluminũ, ubi Pau. de Caſt. & alii. ff. ff. de dam. infec. c. unico. quæ ſint regal. in uſibus feudo. gl. in l. item lapilli. & ibi Bal. col. 1. ff. de rerũ diuiſi. d. l. 1. §. ille ẽt. ff. de flumi. & habetur in dec Neapo-
5 lit. in dec. 330. circa fi. † Nec ſeqtur id, qđ eſt publicũ, eſt cõe, & è contra, ſed hęc tãquã diuerſæ ſpecies inter ſe differunt, ut declarat glo. & ibi Bal. in d. l. item lapilli. & Ang. in §. riparũ. & ibi Ioã. Fab. & in §. littorũ. inſt. de rerũ diuiſi. & Bal. in d. rub. ff. de rerũ diuiſi. col. 3. uer. nunc de tertio. cũ uer. ſeq. & hęc tanquam ſpecie differentia diſtinguit tex. in §. 1. inſt. de rerum
6 diuiſi. nã † cõia dñr, prout à publicis diſtinguuntur, ꝗ

quoad

quoad vſum tantum ſunt omnium hominum, ſed
quoad proprietatem nullius hominis, publica verò
ſunt, quæ & ſi quoad vſum poſſint dici publica, ta-
mē quoad proprietatē dicūtur eſſe vel principis, vel
alicuius populi, vt colligitur ex §. 1. §. & quidē, & §.
flumina Inſtit. de rerū diuiſ. l. quędā cum glo. ff. eodē
titu. Ange. & alij in d. l. fluminum, & inquit Bal. in d.
l. quædam, quòd commune eſt id, quod quoad vſum
eſt omnium, & quoad proprietatem nullius, iuriſdi-
7 ctio autem eſt Cæſaris: † aliqua verò dicuntur quo-
ad proprietatem priuata, ſed quoad vſum commu-
nia, vt ſunt ripæ fluminis publici, quarum proprie-
tas eſt vicinorū, quoad vſum autē iure gētiū ſunt om
nium, §. riparū Inſti. de rerū diuiſio. optimus textus
in l. 2. §. loca. ff. ne quid in loco publico cum l. vnica.
§. hoc interdicto. ff. vt in flum. pub. nauig. lic. ¶ His p̄-
miſſis, an Clanarū flumē, qđ aliqui lacū, ſiue ſtagnū,
ſeu vallem, aut foſſam eſſe dicunt, ante illius deſicca
tionem, & conceſſionem à Republica Florētina, &
ab alijs ciuitatib⁹ Thuſcię factā Illuſtriſ. domui Medi
cæ fuerit publicū, vel priuatum, nō eundo p cōtraria
videndum eſt, quonā mō flumen, lacus, foſſa, & ſta-
gnū publica ad differentiā priuatorum eſſe dicātur.
8 † Flumina igitur penè omnia publica, ſeu publici iu
ris, dicūtur eſſe illa, q̄ ſui natura nauigabilia, ac ēt nō
nauigabilia perennia, & perpetua ſunt, qa per illa in
hyeme, ac in æſtate ſemper aqua fluat, ſeu apta ſit,
quāuis aliquādo fluere deſinat, vt in l. 1. §. fluminū cū
gl. & l. quo minus, vbi Bar. & alij notāt, ff. de flumin.
Publicum ēt flumen à priuato diſcernitur, qn̄ omni-
bus paſſim in illo eſt cōis vſus piſcādi, ſeu nauigādi,
vt in §. flumina, & ibi glo. Inſt. de rerum diuiſio. An-
ge. & Paul. Caſt. in d. l. fluminum, & Moder. Veron.
in titu. de flumin. Publica ēt flumina dicūtur, & ſi nō
ſint nauigabilia, ſed aliud nauigabile faciant d. l. quo
minus, & ſint perennia, vt ſupra. Itē publica illa quo
que dici poſſunt, quæ per loca publica fluunt, vt di-
citur de loco publico, qui de iure ciuitatis, non quaſi
proprius cuiuſquam eſt, vt in l. 2. §. hoc interdictum,
& §. publici, ff. de loco pub. ſic etiam flumina publica
dicūtur, quæ quoad proprietatem iuris publici, & ci
uitatis per loca publica defluūt, quamuis ēt priuato
9 rum vſib⁹ deſeruiant: immò † omnis locus ēt priua
tus, in quo flumen publicum alueum facit, ſeu flumi
nis aqua fluit, ēt ſi foſſa manu facta eſſet, alueus pu-
blic⁹ efficitur, & priuati iuris eſſe deſinit l. 1. §. ſi foſſa,
ff. de flumin. quia impoſſibile eſt, vt alueus fluminis
pubilci ſit priuatus, cū ex alueo flumē ꝯſtet l. 1. §. ſimi
li mō ff. de flum. §. qđ ſi naturali inſti. de rerū diuiſio.
& l. adeo §. qđ ſi toto, & §. inſula, ff. de acquir. rerum
10 dominio, & † quāuis idem flumen publicum defluat
p diuerſos riuos, aut p diuerſa loca, tū omnia illa lo-
ca, p q̄ defluere cępit publica dicuntur, §. inſula verſ.
qđ ſi Inſti. de rerū diuiſio. & hoc mō plures riuuli flu
minis poſſunt dici flumen publicū, ſeu alueus publi-
cus, cum p illos aqua fluminis publici fluat, quia flu-
men ex aqua, & alueo conſtat, vt in l. penul. cum
gloſ. ff. de flumin. Moder. Veron. in titu. de flumin.
col. 2. verſ. fluuius, l. 1. §. in publico, ff. de flumin. Niſi
domini agrorum gratia diuertendi, aquā, ſeu impe-
tum, aut inundationem fluminis foſſam, ſeu cauū ad
latus fluminis feciſſent, qa tunc ille cauus, quem ali-
q formā ſeu incile vocāt, priuati iuris eſſet, vt ait Bar.
in d. l. quo minus q. 12. & ibi Mod. ¶ Nūc de lacu ſta
gno, foſſa, & valle videamus, qualiter, & quot modis
cognoſcant̄, qn̄ quoad proprietatē ſint publici iuris,
11 nā † lacus eſt, q perpetuam hēt aquā, ſtagnum eſt, qđ
temporalem aquā ibi ſtagnātem ꝯtinet, quæ plerūq;
hyeme cogitur, foſſa eſt receptaculum aquæ manu
factū unica, §. lacus eſt cum §. ſeq. ff. vt in flumine pu-

bli. nauig. lic. & l. 1. §. ſi foſſa, ff. de flumin. Va
ſeu palus eſt, qn̄ ex natura loci procliuis aqu
quo loco reſtagnantur, quæ & publicæ eſſe
l. littus la. 2. in fi. ff. de verbo. ſignifica. & Mod
ronen. in tit. de valibus aquoſis. idemque eſſe
tur cum ſtagno l. quid tamen, §. agri, ff. quib
12 der. vſufruct. amitta. & † hæc omnia quando p
ſunt, in hoc, ac etiam in alio à flumine publi
runt, qa in flumine publico ius alluuionis loc
adeò, §. præterea, ff. de acquiren. rerum domi
C. de alluuio. & palud. & §. præterea Inſtit. de
uiſio. ſed in lacu, ſtagno, & valle ius alluuioni
nō hēt, qa ſuos terminos retinent l. lacus, ff. de
rū dominiū, & l. ſi vicinus in fin. & ibi glo. ff. d
13 plu. arcen. Hinc ēt dr̄, q † agris habentibus ter
ſuos nihil per alluuionem adijci, ſeu acquiri
agris, ff. de acq. rerum dominium l. rutilia, ff. d
hen. emptio. & d. l. 1. §. ſi inſula cum glo. & in §
14 de flumin. † Cenſentur aūt prædicta publici
ſe, vt ſunt flumina publica, multis modis, Prim
do per lacum, foſſam, ſtagnū, vallē, ſeu palud
bus licitum ſit nauigare, nam cōis vſus naui
guit hęc dici publica, vt in l. 1. §. 1. ff. vt in flu
nauig. lic. veluti etiam dicitur de flumine pu
flumina Inſti. de rerum diuiſio. l. riparum, ff
titu. glo. in d. l. littus la 2. in ver. in lacu per il
tum. Secundo quando omnibus cōiter lici
illis piſcari d. l. 1. §. foſſa verſi. planè, ff. vt in
pub. nauig. lic. gl. in l. foramen in ver. ſtagno
uit. vrba. prædio. argumento l. iniuriarum,
iu. iur. Bal. in d. l. itē lapilli q. 2. & Moder. V
tu. de piſcatione. Tertio dicūtur publica, ſi a
minis publici in illa defluat, & ibi reſtagne
mento d. l. 1. §. ſi foſſa, ff. de flumin. Quarto q
lorū vſus eſt quo ad oīa cōis oībus in paſce
bas, cānas incidendo, & alia ſimilia faciēdo
Vero. ī tit. de lacu verſ. ex prædictis, & in tit.
& argumento l. 2. §. hoc interdictū, ff. ne q
publico, iūcta l. vnica, §. hoc interdicto, ff. vt
pub. nauig. lic. & argumento l. riparum, ff. de
diuiſio. & §. riparum Inſtit. eodem tit. & hæ
nium cōis ſententia. Quinto dicuntur pub
quæ quoad proprietatem ſunt illorum, qui
liarum hēnt c. 1. quæ ſint regal. ſiue ſit prin
populus ēt alium recognoſcens in ſuperio
b⁹ eſt ius vendendi, & locandi prædicta, ade
lis quis piſcari nequeat, niſi de licētia princi
uitatis, vel reipublicæ, in cuius territorio
ligi pōt ex multis exemplis poſitis per Mo
in d. tit. de flumin. verſ. ſed hodie, per Bar.
minus, & l. ſed celſus in princ. & l. rutilia, ff.
emp. & ſicut flumina publica ripas hēnt,
eſt cōmunis, ſed proprietas circumuicino
parum Inſt. de rerū diuiſio. ita lacus, ſtagn
modi ripas habere dicuntur, quæ & ſi vici
priè ſunt, tamen quoad vſum dicuntur eſſe
in l. vnica in fi. ff. de ripa munien. qui tex. in
parat flumina publica, & lacum, ſtagnum, &
quādo publica ſunt: ex quibus cognoſci p
do flumen, lacus, ſtagnum, palus, & foſſa
publici iuris, ſed priuati, qa ꝯtraria ꝯtra
15 ſcuntur, cum † cōtrariorū eadem ſit diſpo
terius cognitionem Bar. in l. inter ſtipulāte
ff. de ver. obl. l. iure ſuccurſum, ff. de iure d
ijs, q ſunt ſui, vel alie. iur. & in prin. Inſti. de
pōponius, §. ſed & is, ff. de proc. Sed Clan
flumē, ſiue ſtagnū, ſiue foſſam, ſiue lacū n
ante illarū deſiccationē, & ante, quā abin
Florentina Illuſtriſſimæ domui Medicea
tur, cōes quoad vſum oīum circūcolen

ſium,ac aliorum erant,quia in illis omnes piſcaba-
bantur,ac animalia,& pecora propria ad paſcēdum
mittebant,cannas pro vſu ſuo incidi faciebant, & in
illis paſſim omnibus licitum erat piſcari,tranſire,&
nauigare,ac alia facere,quæ in rebus publici iuris fie
ri conſueuerunt,& prout in fluminibus , ſtagnis, la-
cubus,& foſſis publicis iura fieri permittūt,ueluti ſu-
pra proximè declaratū fuit , & declarat Bal.in rub.
ff. de rerum diuiſ.col.3.verſi nunc de tertio quæro,
cum verſ.ſequen.ergo ex ſignis prædictis uerū eſt di-
cere, ꝙ dictæ Clanę ante illarum deſiccationem, &
conceſſionem,ut ſupra,factā publicæ erant, & publi
ci iuris eſſe dicebantur.Quod ex alio quoq; demon-
ſtratur,nā locus, ſiue alueus dictarū Clanarū nō erat
priuatorū,ſed publicus, ut ex inſtrumēto vēditionis
de tenimēto Mugliani ab Abbatia Sanctę Floræ illis
de Albergottis factæ infertur,cū pro confine, & ter-
mino Clanarū flumē à duobus lateribus ſimpliciter
poſitum fuerit, † flumina autē omnia publica ſunt,
niſi probentur eſſe priuata,& hoc eſt,qđ inquit tex.in §.
flumina,Inſtit. de rer. diuiſ.ibi flumina autē omnia,
& portus publica ſunt, ideoq; ius piſcandi omnibus
cōe eſt,& text.in d.l.nemo,in fi. ff.de acq.rerum do.
ait flumina penè omnia, & portus publica ſunt,nam
inquit penè,quia aliqua ſunt priuata,regulariter aūt
publica cenſebuntur, niſi cōſtet, & probetur illa eſſe
priuata. Cū ergò flumen Clanarum ſimpliciter pro
cōfine traditū fuerit, infertur illud fuiſſe publicum ,
ex quo non fuit probatū illud eſſe priuatum, immò
publicū fuiſſe ex ſignis ſupradictis clarè cōſtat. Rur-
ſus † locus Clanarum tunc publicus reputabatur, &
habebatur,quia tanquā publicus à Republica Florē-
tina,à ciuitate Aretij , & ab aliis cōitatibus ſecundū
ea, q̄ in facto preſupponūtur,aſſignatus fuit Portio
nariis,& quibuſdā alijs,ac ēt Illuſtriſſimę domui Me
diceæ ad exſiccādū,& meliorādū, qđ qdem minimè
fieri potuiſſet,ac factum non fuiſſet,niſi iuris publici
fuiſſet,nā ea,quæ de iure gētiū publica ſunt , poſſunt
à principe,& à ciuitatibus,in quarum territorio exi-
ſtunt,vendi,cōcedi,locari,& in alium transferri, ut
colligitur ex ijs , quæ habētur per Moder. Veron.in
tracta.de ſeruit,in tit.de fluminib⁹,per Bar.& Mode.
in d.l.quo minus,l.1.& per totū C. de alluuio. & pa-
lud.& l.ſed celſus,in princ. ff. de contr. emp.& hoc
mō pōt intelligi d.l.rutilia,ff eod.& facit l.2.§.uiā, cū
ſeq.ff.ne quid in loco publico. Præterea curſus aqua
rum per dictas Clanas tunc erat perpetuus, & peren
nis,uel ſaltem continue , & perpetuò aquæ ibi mo-
rabantur, & ſtagnatæ remanebant tàm æſtiuo, quā
hyemali tempore , licet in æſtate ob æſtiuos calores
ferè in totum qnq; exſiccarentur:igitur dictæ Clanæ
publicæ erant,quoniā flumen publicū eſt illud,quod
eſt perenne, hoc eſt aptum eſſe perenne, quāuis nō
omni tempore fluat,ut in d.l.1.§.fluminū,cū gl.ff. de
fluminibus. Similiter & ſi dicamus Clanas eſſe ſta-
gnū,ſeu lacū,uel foſſam, nec aquas ſemper per illas
fluere,tñ ob hoc non tollitur , quin,ut ex alijs ſignis
apparet, dicantur publicæ fuiſſe , ut dicitur de ſta-
gno,quod aquam temporalem habet,licet quando-
que maiorem,& quādoq; minorem , & ut de lacu ēt
conſtat,qui aquam perennem habet , quæ qnq; cre-
ſcit,& quandoq; decreſcit, & ut dicitur etiam de foſ
ſa,ut in d.l.unica,§.lacus,§.ſtagnum,& §.foſſa,ff.ut ī
flum.pub.nauig.lic.d.l.lacus,ff.de acq.rer.domin.&
l.uicinus,§.lacus,ff.de aqua plu.arcen.ubi caſus cum
aliis iā ſæpe allegatis. ¶ Et ex prædictis uidētur ſubla
ta illa,quæ in contrariū poſſent allegrari, & per quæ
poſſet inferri dictas Clanas fuiſſe potius priuatas , q̄
publicas,cū æſtiuo tēpore ſolitæ eſſent exſiccari , &
ferè ſine aqua remanere per id, qđ habetur in d.l.1.§.
fluminum,& per gl.in d.l.nemo.nam procedunt qñ
aqua per flumē ad tempus curreret ad priuatā vtilita
tē,& non adeſſent aliqua alia ſigna,quæ illud eſſe pu
blicum inferrent,ut ex prædictis colligitur. Pręterea
illud,ꝙ aqua ad tempus decurrat,& ex hoc inferatur
eſſe priuatū,non procedit in ſtagno,quod ſui natura
habet aquam temporalem, & tamen publicum eſſe
poteſt,ſi ex alijs demonſtrationibus, & ſignis eſſe pu
blicum appareat,d.l.unica,§.ſtagnum: Et idem dicē
dum eſt de foſſa & lacu, ut ibi in §.lacus, & in §.foſ-
ſa,d.l.lacus,& d.l.uicinus,§.lacus. Vlterius ſuper hac
prima dubitatione non eſſe inſiſtendum putaui,ma
ximè in remouendo nonnulla,quæ in contrariū poſ
ſent allegari, qa tàm ex prædictis,quàm ex iis, q̄ Cla-
riſſimus Vegius in ſuo pleniſſimo cōſilio cumulatiſ
ſimè deduxit,optimè reſoluta apparent.¶ Secūdam
itaq; amplector principalē difficultatē , quæ maiorē
uidetur continere dubitationem,à qua planè omnis
uictoria in præſenti cā dependet,an alueus,ſeu,locus
Clanarum, qui aliàs ſpe quadam iure gentium circū
uicinis ex mutatione curſus fluminis , & aluei acqui-
ri ſolet,ex cauſa iuſta à principe, ſeu republica loci ,
& territorij poſſit alteri concedi, & in alium ēt non
uicinum liberè transferri,ut poſtea eueniente muta
tione, ſeu totali deſiccatione fluminis, uel ſtagni ,
uel lacus,uel foſſæ,illi,cui ꝯceſſio,ut ſupra,facta fuit,
pfectè quoad dominiū acquiratur : & primo aſpectu
18 † uidebatur,ꝙ non potuerit acquiri Illuſtriſſimæ do
mui Medicęę,nec alij,cui tūc Reſp.Florentina cōceſ
ſerat,ſed habentibus prædia uicina,ut in terminis ui
detur uoluiſſe Caſſad.in deciſ.unica in tit de acq rer.
dom.qui loquitur de priori alueo Padi in territorio
Papiēſi derelicto ex mutatione facta opera,& impen
ſa Ducis Mediolani. Secūdo quādo à flumine alueus
in uniuerſum eſt derelictus , qđ fieri poteſt uel ex ui
naturali ipſius fluminis,l.adeò, §. quod ſi toto, ff. de
acq.rerum dom.uel plerunque facto hominis , ut in
l.unica,§.ſunt autem qui putant,uerſ.plerunq; ff.ne
quid in flum.pub.tunc alueus ille antiquus iure gen
tium acquiritur habentibus prędia uicina pro mō la
titudinis illorum: Nec differentiam facere uidentur,
an aluei mutatio facta fuerit natura , an facto hoīs
cū iura generaliter, & ſimpliciter uelint uicinis acq-
ri,ut in §.quod ſi naturali alueo in uniuerſum dereli
cto,inſti.de rerū diuiſ.nec tex. ibi ingt derelicto natu
raliter,an opera,& facto hoīs,ſed ſimpliciter dereli-
cto,& propterea dēr generaliter , & cōſequēter utro
que mō intelligi iuribus vulgaribus: idē probat tex.
in d.l.adeò,§.ꝙ ſi toto,ubi eadem uerba ponūtur . Et
ꝙ in hoc nō ſit differentia,an natura , an facto homi
nis alueus mutatus fuerit,& utroq; caſu alueus anti-
quus efficiatur priuatus,& nouus fiat publicus , ꝓba-
ri uidetur,ſi rectè animaduertatur,in l.1.§.ſimili mō,
19 cū.§.ſi foſſa,ff.de fluminibus:cū † ergo dominiū mu
tati aluei circumuicinis iure gētium acquiri dicatur,
nō potuit ipſis ex cōceſſione ciuitatis , & reipublicæ
pręiudiciū fieri,gl.Bar.& alij in l.fi.C.ſi cōtra ius,uel
uti.pub.& omnes in c.quæ in eccleſiarū extra de cō
ſti.& eſt tex.ferè in terminis in l.fi.C.de alluuio.& pa
lud.in 1.& 2.reſponſione. ¶ Sed præmiſſis nō refra-
20 gantibus,arbitror † dictū alueū fluminis, ſeu ſtagni,
uel lacus Clanarū,acquiſitū fuiſſe illis,quibus ante de
ſiccationē à Repub.Florentina , & à cōitate ciuita-
tis Aretij ex cauſa utilitatē publicā concernēte con-
ceſſum fuit ius deſiccādi,& faciēdi foſſas ſuis ſumpti
bus,& impēſis,& cōſequenter Donato de Brunis,&
ſucceſſiuè Portionarijs illius ceſſionariis,& tandē ul
timo loco Illuſtriſſimę domui Mediceæ,cuius domi
nus , & adminiſtrator eſt Illuſtriſ & Excellentiſ. do-
minus Coſmus Dux Florētiæ,ueluti oībus notoriè ꝯ
ſtat,

ſtat,& in facto prȩſupponuntur: Nã quamuis regula
riter nulli liceat naturalē fluminis curſum opere ma-
nu facto aliò auertere, ſed ſolum permiſſum ſit ripã
aduerſus rapidi amnis impetum munire, ut in l.1.in
prin.C.de alluuio.& palud.tamē ſi aliqua utilitas uer
tatur eius, q aliqd in flumine publico fecit, pone.n.
grande dãnum flumen ei dare ſolitum, prædia eius
depopulari, ſi fortè aggeres, aut aliquã aliam muni-
tionē adhibuit, ut agrum ſuum tueretur, eaq́ue res
curſum fluminis ad aliquid mutauerit, cur ei non cõ
ſulatur; pleroſque enim ſcio prorſus flumina auer-
tiſſe, alueoſque mutaſſe dum prædijs ſuis conſulunt,
nam oportet in huiuſmodi rebus utilitatem, & tute
lã faciētis ſpectari ſine iniuria utiq; accolentiũ: hæc
omnia ſunt uerba l.unicæ, §.hoc tamen iure utimur,
ff.ne quid in flum.pub.cum gl.& l.1. in 2. reſpõ.ff.de
21 flum.ex quibus plura inferri poſſunt, Primo † licitũ
eſſe alicui aliquid in flumine publico facere, qñ hoc
facit, ut utilitatem conſequatur, dummodo magna
iniuria, ſeu grande dãnũ circũuicinis nõ inferatur:
ſed Clanarum flumen à Portionerijs, & Donato de
Brunis, ac poſtremo ab Illuſtriſſima domo Medi-
cea ſuis magnis ſumptibus, & laboribus fuit exſicca-
tum ſine iniuria, immò cum vtilitate, & cõmodo vi
cinorũ, ergo præfatæ Illuſtriſſimæ domui, ac alijs li-
citũ fuit illud exſiccare, & ad frugũ fertilitatē tranſ-
ferre, ut ex tali deſiccatione, & mutatione ipſi vtilita
tem cõſequerentur, ne doleant diligētes operã ſuam
dediſſe agriculturæ, nec diligentiam ſuam ſibi dam
noſam iudicãtes intelligant, ut in l.fi.§.1. C. de allu-
uio.& palu.c.ad aures, ibiq; pulchrè And.Barb.poſt
Bar. & iura, quæ allegat, extra de rebus eccl.nõ alien.
& eſt optimus textus in c.1.circa fi.de reſtit.in integ.
22 Secũdo ex dictis iuribus infertur, † ꝙ ob propriã vti
litatē nõ ſolũ permiſſum eſt in flumine publico ali-
quid facere, ſed ēt fluminã prorſus auertere, alueoſ-
q́ue mutare, citra tamē grauē iniuriam accolarũ. Et
23 † quãuis tex.in d.l. unica exemplificãdo loqui uidea
tur de ijs, qui haberent agros fluuio vicinos, tñ idē
ēt videtur dicendũ de nõ habētibus agros uicinos, q
iuſtè, & legitimè id facerent, puta de licentia, & au-
ctoritate principis, ſeu Reipublicæ, ad quã pertinēt,
veluti infra dicetur, ac etiam attenta rõne generali,
de qua in d.l.fi.C.de alluuio. ibi ne doleant diligētes
operam ſuã dediſſe agriculturæ, ac ēt argumēto d.c.
ad aures. Tex.ergo in d.l.1.C.de alluuio.procedit, qñ
id fieret cũ magna iniuria, & grandi detrimento cir
cumcolentiũ, vel qñ quis opere manu facto curſum
fluminis naturalem aliò uellet auertere ſine magna
ſua utilitate, & cum graui præiudicio vicinorũ: at qñ
non adeſſet grauis iactura habentiũ prȩdia propè flu
men, & adeſſet vtilitas faciētis, & aliorũ publica, nõ
video, quare cũ auctoritate principis, ſeu Reipublicæ
qs non poſſit ēt curſum fluminis publici auertere, &
paludes exſiccare, ac ad frugum fertilitatem reduce-
re, ſic.n.utilitati publicæ conſuleretur, argumēto l.1.
& 2.C.de frumen.ur.lib.11.l.2.C.de anno. frum. ur.
rom.eodē lib.d.l.fi.C.de alluuion.l.2.ff.de nundinis,
l.ij, qui, ff.de vacat.mun.l.ſemper, §. negotiatores, ff.
de iure immunitatis, iuncta l.quo minus, ff.de flumi
24 nibus. Prȩterea † ſi auctoritate principis licitũ eſt in
loco publico aliquid facere, uel ædificare pro utili-
tate facientis, & maximè qñ hoc fieret ſine graui dã
no alterius, ac etiam cum aliorum præiudicio, quan
do hoc princeps cõceſſiſſet, l.2.§.merito, & §. ſi quis
à principe, ff.ne quid in loco publico.ergo idem, qñ
qs cũ licētia, & auctoritate principis, ſeu reipublicæ
hoc faceret in flumiue, ſeu ſtagno, aut lacu publico,
argumēto d.l.vnicæ, §.hoc ĩterdicto, ff.vt in flu.pub.
naui.lic.d.l.quo minus, & in l.1.in prin.cum gl.ff. ne

qd in flum.pub. Multo magis igitur, ſi prædi
rum nõ prȩiudicaretur, & ſic vtilitati public
25 ſum eſſet. Tertio † rõne publicæ utilitatis p
ſeu reſpublica ſuperiorem nõ recognoſcen
erat reſpubl. Florentina eo tempore, quo I
mæ domui Mediceæ, & ijs, à quibus cauſam
facultatem Clanas prædictas deſiccandi co
ius, & dominium iam tertio quæſitum aufer
teri concedere poteſt, l.item verberatum, ff.d
dicatio. l.lucius, ff.de euictio. Bar. & omnes
C.ſi contra ius, uel util.pub. Innoc.& canoni
ter in d.c.quæ in eccleſiarum, de conſtitutio.
cõceſſio de deſiccãdo Clanas facta à Repub
rētina, & ab alijs ciuitatibus Thuſciæ, quat
rat, rõne publicæ utilitatis tàm vicinorũ, qu
rum cõiter, hoc eſt ad finem ut dictæ Clanæ a
rã reducerentur, & ad frugũ utilitatem tra
tur, prædiaq́ue vicinorum non inundarentu
valida, & iuſta ſeruanda eſt, ac effectum ſo
buit, quamuis in dictis Clanis priuatus aliqu
26 beret, quoniam † ea, quæ cõiter omnibus
præponenda ſunt iis, quæ ſpecialiter quibu
lia eſſe dicũtur, auth res quȩ C.cõia de lega
fi.C.de cadu.tollen. & l.actione, §.labeo, ff.
27 cum aliis. Et † ſi hoc dicimus, quando ius a
perfectè erat acquiſitum, ꝙ ratione public
munis utilitatis ſuperior, hoc eſt princeps,
poſſit uni prȩiudicare, & alteri concedere,
qs à principe, & d.l.item verberatum cum
tiori, & pro certo hoc dicendum eſt, quã
erat re acquiſitum, licet ſpe aliqua incerta,
ac à caſu fortuito depēdente fortè acquiri
qñ princeps facilius tollit ius quærendum,
ſitum, & præſertim qñ ius quȩrendum era
ſpe fundatum, ut ꝙ poſſibile ſit mihi rema
mihi nullo iure, nullaq́ue obligatione debe
oēs fatentur in d.l.fi.C.ſi cõtra ius, uel util
blicã, & in d.c.quȩ in eccleſiarum, & argum
ter ſtipulatem, §.ſacram, ff.de uerb.obli.& l.
lianum, aliàs l.idem iulianus in fi.ff.de legati
28 Sed † ꝙ alueus ex mutatione curſus fluminis
lius deſiccatione potuerit illis de Albergotti
uicinis ante deſiccationem, & aluei mutatio
regētium acquiri, certè hoc dicitur ius de
in nulla certa, ſed in uana, & fortuita ſpe fu
delicet in mutatione aluei fluminis, qd ui
pis, & cenſitorum fungitur, qui cēſitores o
publicȩ, & principis in hoc fungebantur, u
cũ gl.in l.ergo, §.alluuio, verſ. flumina.ff. de
dominio, iuncta d.l.apud iulianum, ubi acq
rũ, quȩ dependent a uolũtate principis, &
loco principis fungir̃, cenſetur impoſſibili
ſu fortuito depēdere, ut ibi, & d.§.ſacrã, ergo
ſi illud ius poſſumus appellare, potuit ipſis d
gottis tolli, & auferri, & in Portionerios, ac
in Illuſtriſ.domũ Mediceã transferri ēt ab
iuſta cã, d.l.2.§.ſi quis a principe, & argum
quȩ habentur in c.propoſuit, de conceſſ.p
l.fina.C. ſi cõtra ius, uel utilitatē pub. & in
29 in eccleſiarũ, † ubi omnes concludunt ius
dum poſſe ſiue cauſa aliqua tolli a principe,
lo, qui eſt loco principis, & ibi plenè exami
n.ius nõ dicitur iure gentiũ deberi, nec ac
poſtquã dominium realiter, & ius actualit
acquiſitũ, ut colligitur ex iis, quȩ poſt Pau
Alex.in l.cum hȩredes in prin.col.2. cum
acq.poſſ. Rurſus auferre hoc ius quȩrend
damnum inferre, ſed lucrum prohibere: &
quãdo illud lucrum erat in ſpe quadã uana
argumen. l.fi.C.de codicil. Bar. Iaſ. & Mod

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

quo minus col.1.ergo princeps ſeu Reſpu.proculdu
bio potuit illi præiudicare,† ſicut poteſt acquiſitionẽ
per alluuionẽ fluminis, ſeu lacus, ſeu ſtagni, & ſimi-
lium impedire, & facere, ꝙ vicinis hoc mõ non acqui-
ratur l.in agris, & l.lacus, ff.de acq.rer.do. Similiter
princeps, & habens auctoritatem legis condẽdæ ius
alueii acquirẽdum ex mutatione curſus fluminis im
pedire poteſt, ne vicinis acquiratur, ſed alteri puta
occupanti, vt in l.1.§.ſimili modo verſi.aut ſi limita-
tus, ff.de flum. & ad propoſitum nobis optimè inſe-
quitur tex.in l.2.C.ſi prop.pub.penſita.vbi prędia deſer
ta ob collationum, & tributorũ ceſſationem pſidis
permiſſu vt publicæ vtilitati cõſulatur, conceduntur.
Accedat id,† qđ inquit Bal.in rub.ff.de rer.diuiſ.col.
1.verſ.quęro ergo &c.vbi poſtquã ſupra poſuit diffe
rentiã inter cõia, & publica, ait, ꝙ in aquis fluminũ
publicorum non poſſunt ædificia cõſtrui ſine aucto
ritate publica, hoc eſt prĩcipis, ſeu reipublicæ, ad quã
pertineret Nec obſtat, qđ Bal.ibi in uerſi.ſeq.dicit, ꝙ
populus non poteſt alicui concedere poteſtatem ędi
ficandi in flumine publico, ſi ex hoc nauigatio impe
diretur, quoniã flumina nauigabilia nõ ſunt priuato
rũ, nec alicuius populi, ſed imperij, vt not. Dyn.in d.
l.quo minus: quia reſpõdetur, † ꝙ Bald.intelligit de
populo ſubdito, qui pro priuato habetur, ſed loquẽ-
do de populo alicuius ciuitatis ſuperiorẽ non reco-
gnoſcẽtis, & cui ſaltẽ ex cõſuetudine regalia, & cõſe
quenter flumina publica cõpeterent, qualis tũc erat
Reſp.Florentina aliud dicendum eſt, vt volunt ſcri-
bẽn.in d.c.quæ in eccleſiarũ, & in c.1.extra de cõſti.
& ubiq; plenè dixi. Secundo reſpondeo, ꝙ ex deſicca
tione Clanarum mediante foſſa magiſtra nauigatio
nõ fuit impedita, ſed potius meliorata, igitur potuit
populus, ſeu Reſp.ẽt ſubdita concedere ius cõſtruẽ
di in dicto flumine, vt ex verbis Bal.ibi colligitur in
verſ.quod ergo obſtat.¶ Non omitto id, † qđ voluit
Bal.in l.ſacra, §.ſciendum per illum tex.ff.de re.diuiſ.
ꝙ princeps poteſt donare id, qđ eſt publicum, vt ẽt
voluit ibi Cyn.& ſequitur Sozi.in conſi.79.nu.4.lib.
3.& fuit de mente Bar.& Pau.Caſt.in l.fluminum, ff.
de dam.infe.& Bal.in conſi.329. Factum tale eſt lib.
.ſed alueus fluminis, ſtagni, & paludis publici, &
publicæ eſt publicus, quia impoſſibile eſt alueum flu
minis publici non eſſe publicum l.1.§.ſimili modo
cũ ſi.ver.ff.de flumi.ergo Princeps, ſeu Reſpub.quæ
iura principis habuit, potuit alueum illum maximè
ante, quàm iure aluei eſſet alteri acquiſitus, alicui do
nare, & concedere cum onere vtilitatem publicam
concernente: Nã † ad vſum publicum deputata poſ
ſunt iuſſu principis, & conſequenter etiam reipub.re
galia habentis ob communem populi, & ſubditorũ
vtilitatem iuris priuati effici, Pau.de Caſtr.& Io.de
Imol.in l.continuus, §.cum quis per illum tex.& in
d.l.inter, §.ſacrã, ff.de ver.obl.& d.l.2.§.ſiquis à prin
cipe in fin.ver. Huic ſententiæ aſtipulatur etiam id,
† qđ Vlpianus ait in l.2.in princi.ff.ne quid in loco
pub.iuncta l.vnica, §.hoc interdicto, ff.vt in flumin.
pub.nauig.lic.ꝙ lege etiam municipali, ſenatuſcon-
ſulto, edicto, decreto'ue principum cõcedi põt, vt
quis in loco publico aliquid faciat, in'ue locũ publi-
cum immittat, ergo idem etiã dici debet in flumine
ſtagno, lacu'ue publico pręcipuè ad cõem populi vti
litatem, & ad frugũ fertilitatem, cum de loco publi
co ad flumen publicum argumentum procedat d.§.
hoc interdicto, iuncta l.ſi in publico in fin.ver.ff.de
aq.plu.arc.† auctoritas enim principis, ſeu illius, qui
locum principis in loco obtinet, facit licitum, id qđ
aliàs erat illicitum tàm, faciendo aliquid in flumine
publico, ſeu ſtagno, vel lacu, quàm in loco alio pu-
blico, vt dixit Bar.in d.l.quo minus ĩ 2.q.& alij ibi, &
eſt tex.in l.1.§.permittitur, ff.de aq.quotid.& ęſti.l.ꝓ
hibere, §.ſed & ſi à principe, ff.quod vi, aut clam, &
not.Alex.in conſ.194.nu.5.cum ſeq.vol.2.& in cõſ.
130.col.1.vol.6.& in conſ.203.col.2.eo.vol.Sozi.in
cõſi.79.nu.4.lib.3.& poſſunt etiã inſpici ea, quæ vo-
luit.Bal.in conſ.88.col.1.lib.2.& præcipuè dum in-
37 quit, ꝙ † gratia cõis vtilitatis alueus fluminis publici
mutari, diuerti, & exſiccari poteſt.¶ Nec prędictis
aduerſatur.l.fi.C.de alluuio.& plaud.vbi id, quod iu
re aluei vicinis iure gentium acquiritur, non poteſt
ab ærario vendi, aut aliter cõcedi, nam reſpõdetur,
38 † tex.illum loqui quãdo princeps, vel ſuperior hoc
faceret, poſtquam ius actualiter eſſet vicinis acquiſi-
tum, nam cum id fuerit illis iure gentium acquiſitũ
non poteſt ẽt à principe tolli l.fi.C.ſi contra ius, uel
vtil.pub niſi ex cauſa vtilitatem publicam cõcernẽ
te d.l.itẽ ſi verberatum, & habetur per legiſtas in d.
l.fin.& per canoniſtas in d.c.quæ in eccleſiarũ, at in
caſu occurrenti tẽpore.quo conceſſio Portioneriis,
& Donato de Brunis, & vltimo loco Illuſtriſſimę do
mui Mediceæ facta fuit, nihil iure aluei erat vicinis
realiter acquiſitum.ergo conceſſio valuit, quoniam
vt dictum fuit, princeps ex cauſa iuſta poteſt ius iam
quæſitũ auferre, & multo magis ius quærendum. Si-
militer põt eodẽ mõ reſponderi aliis iuribus dicen-
tibus, ꝙ uicinis habentibus prædia ſecus flumen iure
alluuionis, uel aluei de iure gentium acquiritur, vt
in d.l.adeò, §.1.& §.quod ſi toto, & in d.§.præterea
inſtit.de re.diuiſio.quòd ea regulariter procedunt.
¶ Non aduerſatur ẽt id, qđ uoluit Caſſado.in d.vni-
39 ca deciſi.ſub rub.de rer.diuiſi.quia † ipſe loquitur, qñ
alueus fluminis Padi impenſis Ducis mutatus fuit ꝓ
utilitate publica, & ne agri ſubditorum impetu, &
inundatione fluminis depopularentur, & nõ ad aliũ
finem, nec ad præiudicium vicinorum, ſed ad eorũ
utilitatem, & ſic colligitur mentem Ducis ibi fuiſſe
illos iuuare, non autem eis præiudicare, ergo nimi
rum, ſi ipſis vicinis remanſit ius acquirendi iure gẽ-
tium alueum derelictum d.l.1.§.ſimili modo cum
ſim.Secus ſi princeps alteri cõceſſerit ius deſiccandi,
ſeu diuertẽdi flumẽ illius ſumptibus, ut quicquid de-
ſiccatum fuerit, ei acquiratur, quia princeps, ſeu Re-
ſpub.hoc facere põt, veluti ſupra latius probatũ fuit,
& arg.d.§.ſimili mõ.ibi aut ſi limitatus, omiſſa opi-
nione dicentium, inter quos fuit Curt.ſenior in cõſi.
72.in fi.ꝙ ſi flumen mutauerit alueum operã, facto,
& expenſis alicuius, tunc alueus acquiritur nõ deſic
cãti, nec circũuicinis, ſed principi, & ſuperiori illius
loci: qđ dictum ẽt licet ab aliquibus impugnetur, tñ
præſuppoſito verum eſſe, potius ad fauorem Illuſtr.
Ducis Florẽtiæ facere uidetur, quoniam & ſi, ut præ
ſupponit Curt.dicatur acquiri ſuperiori, & principi,
& conſequenter in caſu noſtro fuerit Reip.Florenti
næ acquiſitus, tamẽ Reſp.potuit ius illud ſibi acquiſi
tum, ſeu acquirendum in alium etiam non uicinũ
transferre argumento l.quod noſtrum; ff.de re.iu.&
l.in re mandata C.manda.cum ſi. Potuiſſem quam
plura alia ad fauorem Illuſtri. Ducis referre contra
Albergottos, & alios vicinos, qui ius aliquod in di-
ctis Clanis ex deſiccatione acquiſiuiſſe prætenderẽt,
ſed cum Excellent. Vegius latiſſimè ſuper his inſtete
rit, prædictis contentus finem huic meæ conſultatio
ni imponere uolui. Laus Deo.

S V M M AE.

1 *Statutum generaliter, & indiſtinctè loquens debet generaliter, & indiſtinctè intelligi.*

2 *Sermo indefinitus ęquipollet vniuerſali.*

3 *Meus ſtatuentium multum eſt attendenda, & magis quàm ſonus verborum.*

4 Ciui-